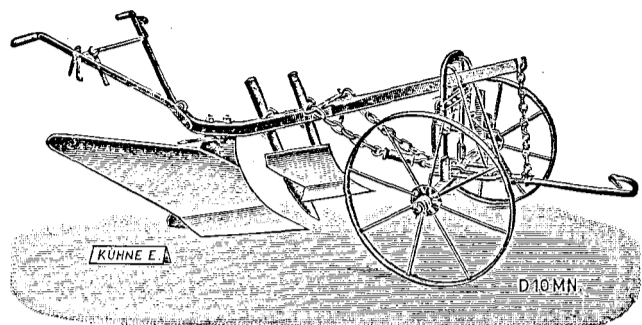

ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Október 11.

41. SZÁM.

AZ ŐSZI IDÉNYRE

mindennemű talajmivelőeszközöket:
„BIPPART“ altalajekéket,
„TORNADÓ“ kukoricaszártépőgépeket
 és egyéb takarmánykészítőgépeket

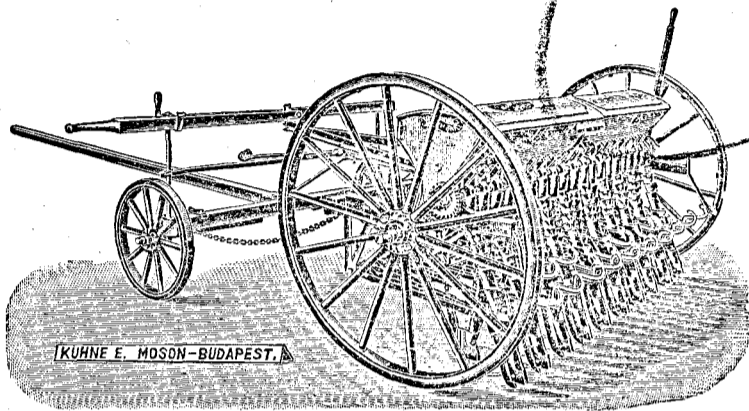

1672

**„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
 borsajtókat stb. szállít:**

„KÜHNE“ mezőgazd. gépgyár
 részvénytársaság: **MOSONBAN.**

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körut 57/a.

Alfa Separator r. t., tejgazdasági gépgyár

Budapesten, VI. Lomb-u. 11.

1908. évi mintájú

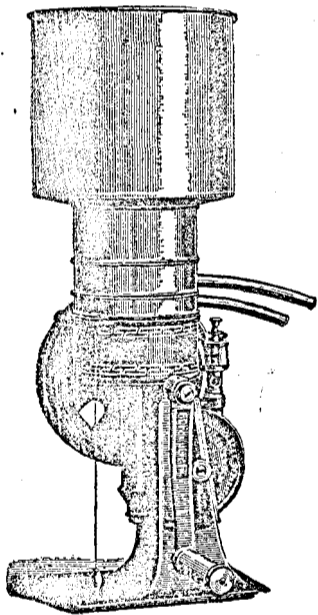
Alfa Separator

a legújabb és legtökéletesebb fölöző-
 gép. Kérjen prospektust.

Gyárunk előállítja az összes tejgaz-
 dasági gépeket és eszközöket, beren-
 dez teljes tejelepeket. Mindig friss
 oltóanyag! 1018

Több mint 700 első díj!

Árjegyzék, költségvetés díjtalan.

Hatása biztos!

Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen
 szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

2148. IV. festékgyár

==== BUDAPEST, VII., Ornagy-utca 4. ====

Legjobbak a resiczai ekék, LOSONCZI
 vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSEGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

2054

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Allataink őszi legeltetése és takarmányozása. <i>Sperker Ferenc.</i>	527
Komlókiállítás és komlótermelésünk. — r — s.	528
Tehenészeteink szervezése és vezetése. <i>Szász Ferenc. XIV.</i>	529
A komlótermelés meghonosítása Erdélyben. <i>Y. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Gyaluban. W. Gy.</i>	530
	531

Tárca:

Üdvarhelymegyei székelyek tanulmányi ki- rándulása a brassómezei barcasági szá- szoknál. <i>Czirmes Bálint.</i>	528
---	-----

Egyleti élet:

Meghívó.	531
------------------	-----

Kormányintézkedések.

	531
--	-----

Vegyes közlemények.

	532
--	-----

Kiadványok.

Állataink őszi legeltetése és takarmányozása.

Állataink gazdasági üzemünknek szükséges és értékes alkatrészei, tényezői lévén — kiváltképpen az erdélyi részekben — mint ilyenek, lényegesen befolyásolják a gazdaság jövedelmezőségét azon mérvben, amint tenyésztőjük igyekszik megadni azoknak — kellő számítás mellett — mindazon előfeltételeket, melyek helyes irányban, zavartalan fejlődésükre elkerülhetlen szükségesek.

Nem célozom cikkecském szerény keretében felsorolni mind azt, amire a tenyésztőnek gondolnia és ügyelnie kell, a fedeztetéstől kezdve, a hasasság állapota, a leelés, a borjúk zsenge és nagyobb korukbani nevelése alatt egészen a teljesen kifejlődött korig és még azután is mindaddig, amíg felnőtt állatainkat is, aként óhajtjuk takarmányozni és ápolni, hogy azok tartása értéküknél jóval kevesebbe kerüljön és mégis értékes, keresett állatállományunk legyen. Mindez bő anyagot szolgáltatna egy önálló munkára, egy vaskos kötetre annak, akinek ez hosszas megfigyelések és tapasztalatok alapján tehetségében áll és a kellő ideje is van erre.

Részemről ez uttal, az igen tisztelt szerkesztő ur ismételt szíves felhívása következtében, egy — éppen most aktuális — kérdéssel, állataink őszi legeltetése és takarmányozásával kívánok, a rendelkezésemre álló időhöz mérten, röviden foglalkozni. Teszem ezt pedig azon okból, mert azt tapasztaltam, hogy az állattenyésztők tulnyomó része nem is gondol bő legelőn járó állataira, különösen a mostanihoz hasonló buja legelőt nyújtó őszi, tudva és látva, hogy állatai östvére kelve csak úgy nyögnek a jóllakottságtól.

Kevés embernek jut eszébe a felett gondolkodni, hogy igen lényeges az — kiváltképpen fejlődő vagy vemhes állatnál — mivel tömi tele gyomrát? Bir-e azon táplálék azzal a táperővel, amely egy keményen dolgozó igás állatot munka bírós és súlyvesztés nélkül állapotban fentartani, a vemhes állatot, kellő conditio mellett, erőteljes, csontos ivadék produkálásra, a növedékállatokat pedig elég csontossá, nagy testűvé képes fejleszteni.

Szerény tapasztalataim szerint éppen az őszi legelő az, amely sem az igás, sem a

vemhes, annál kevésbé a növedékállatokat nem bírja kellőképpen táplálni egy magára, megfelelő póttakarmány nélkül. Legalább is nem úgy, hogy amellet a mai nagyversenyben a felszinen maradhatásért küzködő tenyésztő, kellő haszonnal dolgozhassék.

Vagy száraz a nyár és őszi s ez esetben a legelők a sarju termés betakarítása után szintén legelőül szolgáló rétek kopaszok, a rajtuk található kevés fű kiaszott s ily esetekben, még a laikus is tudja, hogy ezért nem táplál kellőképpen. Vagy — mint ez évben — a nyár eleje lévén száraz, a napsugáraknak ezen időszakban legintenzívebben ható ereje által meghizlalt talajra a nyár utóján és az őszi kezdetén lehullott bőséges eső után e két elemnek szerencsés közreműködése folytán, a föld rendkívülit produkál, a legelők, rétek haragos zöld tavaszi díszben pompáznak s kevés kivétellel mindenki, még talán a hivatalos uton levő végrehajtó is, azzal vigasztalja magát, hogy a bőséges Isten áldása sokszorosán kipótolja az állatok rendkívüli fejlődésével azt, amit ő esetleg elkótyavetyélt.

Pedig a megfigyelések és tapasztalatok éppen ellenkezőt bizonyítanak.

Habár mindenesetre jobb az utóbb vázoltam állapot; aminthogy az éhes ember is örül, ha kenyér, hus, tojás és tápláló főzelék hiányában, legalább izletes gyümölcshöz, tortához, krémekhez juthat. Nem táplálják ugyan ezek kellőképpen, akár a turista férfit, akár a fejlődés stádiumában levő ifiut; de az inyet csiklandozzák, felfrissülnek általa, a csillapított éhség jól eső érzése tölti el őket s vígan, füttyörészve ballaghatnak tovább. De, ha heteken át csak ilyen csemegéhez jutnak, erejük napról-napra fogy, nagy súlyvesztés mutatkozik s a legnagyobb ambitio mellett sem képesek azt a napi recordot elérni, amit a rendes táplálék mellett könnyen megtettek.

Teljesen hasonló ehhez az őszi és jelesen ez évi őszi legelő. Az állatok mohón falják az iny csiklandozó csemegét, östvére nagy hasat is vernek. Tehát jól vannak lakva és még sincsenek kellőképpen táplálva. Erről bárki meggyőződhetik, ha az őszi legelő kezdetén, a reggeli legelőre hajtás előtt, állatait egyenkint lemászáltatja s a téli berekedés előtt azt megismétli. Minden egyes állat nagy

= Jobb és =
megbízhatóbb
= magvakat =
nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —
33 év óta
Mauthner
Ödön
cs. és királyi udv. szállító
magkereskedésében
BUDAPESTEN
VII., Rottenbiller-u. 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.
Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

A MAGYAR LEGELŐNYÖSEBB A
MEZŐGAZDÁK : GABONA
SZÖVETKEZETE UTJÁN ÉRTÉKESÍTÉSE.
V. KER., ALKOTMÁNY-UTCA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.
1006

súlyvesztést fog mutatni, ha ezen idő alatt kizárólag a legelőni táplálkozásra lett utalva. Ami egészen természetes, mert a hosszú éjjelek és rövid, felhős napok alatt nőtt fü, nemcsak hogy kevesebb nem táplál, hanem folyton lazálja az állatokat és — habár vértisztítólag — de gyöngítőleg is hat. Ha ehhez még számításba vesszük a hideg éjjeleket, dereket, csipős őszi szeleket s elgondoljuk, hogy mindezt nekünk kellene kiállanunk he-tekig; ha egyébbel nem, csak jól szőlővel táplálkoznánk, melynek hatása nálunk ugyan az, mint a vázoltam őszi fű az állatoknál — ha mindezt meggondoljuk, be fogjuk látni, hogy ha haszonnal akarunk tenyészteni, ha azt akarjuk, hogy állatállományunk évről-évre értékesebb, keresettebb legyen, nem szabad azt kizárólag az őszi — habár dus le-ge-lore is — szorítani.

Ellenkezőleg, a napok rövidültével, a nap erejének fogytával, fokozatosan nyujtsunk értékes állatainknak, jelesen a növendékeknek s ezek között is elsősorban a borjúknak, kisadagokban östve és reggel, tápdus, kálium és foszfort tartalmazó, csontot és izmot képző, első minőségű olyan takarmányt, amely állataink az inycsiklandozó őszi legelő nappali élvezete mellett is, szívesen megesznek. A durvább, a rostosabb takarmányt pedig hagyjuk a teljes betelelés utánra, amidőn az állatok ösztönszerűleg érezve a természet kihaltságát, azt pazarlás nélkül elfogyasztják ha egy kevés abrak adagolásával pótoljuk az abban hiányzó, de állataink fejlődésére feltétlenül szükséges tápértéket, azok jól fogják érezni magukat és mi sem szenvedünk kárt. Az estve és reggeli póttakarmányozás mellett gondoskodnunk kell arról is, hogy az állatok csak akkor hajtassanak legelőre, ha a nap az éjjeli deret teljesen felolvasztotta.

Fontos, hogy a naponkénti legelőre hajtás előtt tápdus szálás takarmánnyal megvetessék az alapja azon napi eleségnek, melyhez, ha aztán az állat a legelőn sok vizet tartalmazó fűvet szed magába; a táparány nemcsak egyensúlyban lesz, de utóbbi ugyanazt a szerepet végzi, mint télen a ta-

karmányrépa, t. i. a száraz takarmány megemésztését, jobb kihasználását elősegíti és vértisztítólag hat anélkül, hogy gyöngítene.

Nem szabad felednünk, hogy éppen azon időszakban megy végbe a szőrváltozás, amely idő alatt állataink érzékenyebbek, gyöngébbek s már csak azért is jobb, erőteljesebb táplálkozást igényelnek; amelyben ha részesülnek, erőteljesen mennek bele a télbe és könnyen telelhetők, míg a gyöngén betelelt állatok bőséges téli takarmányozás mellett is, egész télen gyöngék maradnak. Éppen ezért az állatok egész évi takarmányozása közül, legfontosabb azok okszerű őszi táplálása.

A dióhéjban itt összefoglaltakat évek óta gyakorolom s mondhatom, hogy kárát nem, csak hasznát tapasztaltam.

Szentdemeter, 1908. október 1-én.

Sperker Ferenc.

Komlókiállítás és komlótermelésünk.

Október hónap 1-én nyílt meg az O. M. G. E. közbelki palotájában az idei országos sörárpa- és komló-kiállítás, melyet az O. M. G. E. rendezett Darányi Ignác miniszter hathatós segítségével. Mindenesetre sikerültnek mondható ez a különleges kiállítás, a mennyiben a kétszázon felüli árpa és száz körüli komló mintákból a legtanulságosabban szemünk elé tárul az ország sörárpa, illetve komló termése. Természetes, hogy ez egyoldalú, inkább tudományos kiállítást a nagyközönség nem keresi föl oly mértékben, mint a hogy látogatta a városligeti gusztyusos őszi gyümölcs-kiállítást, de sikernek nevezhető az is, ha az érdeklődő gazdákon kívül a hazai sörgyárak is fölkeresnek e speciális tárlatot ama meggyőződés szerzéséért, hogy ime, idehaza is terem már elegendő komló és olyan minőségben, s milyen éppen kívánatos.

Rendezett már az O. M. G. E. 1900-ban a régi kerepesi-uti gazdasági muzeumban komló-kiállítást, majd 1903-ban parciálisan megismételte azt a segesvári komlótermelő szövetkezet: de az akkori mintagyűjtemények még nem jelentették azt a haladást ezen a

különleges termelési téren, mint a melyet az ideki kiállítás határozottan képvisel.

Az 1898-ik évig komlótermelésünk az országos 630 kat. holdnyi területével csak korióznak volt mondható. Még azt megelőzőleg Bethlen András gróf tett ígéretet, hogy a magyar komlóterméssel rendszeresen törődni fog. Ez ígéretnek azonban tartalmat s kézzelfogható valóságot Darányi Ignác miniszter adott, a midőn 1898-ban megelőző tájékoztató ankétek nyomán körvonalazta a hivatalos komlótermesztés irányait, megállapította az állami teendőket és ezeknek keresztülvitelére egy vándortanári állást kért a parlamenttől. Erre azután megindult a munka.

Azóta tehát tíz év telt el. Az állami közreműködésről részletesen nem számolunk itt be, elég lesz a főbb eredmények kiemelése. Említettük, hogy 1898-ban 630 hold volt komlótermesztésünk, ma majdnem háromszoros lett a terület 1770 holddal. Tíz év előtt 2200—2400 métermázsa volt az évi termésünk és természetesen mintegy 4000 métermázssal szerepelt komlóbehozatalunk, ma, körülbelül négy év óta, 9000 métermázsa az ország komlótermése, melyből a hazai sörgyárak szükséglete 5500—6000 métermázsa levonása után, 3500—3000 métermázsa a kivitelre szorul, s ma már szerencsésen ki is vivődik. Azaz annak a 400—500 métermázsa komlónak a levonásával, melyet néhány vidéki sörgyár itthon közvetlenül vásárol, az összes termésünk külföldre megy minden akadály nélkül, míg bizony tíz év előtt, ha nem volt kereslete a komlónak a gyengébb minőségű a trágyadombra került. Ma már vannak jellegzetes komlóvidékeink és komlófajtáink. Segesvár környékén, Háromszéken, Fejérmegyében akár milyen izlésű vásárló egyfajtaiban nagy tömeget is vásárolhat. De legjobban áll ez a bácskai komlóvidékre, mely 1000 hold körüli területével ma gerince a magyar komlótermesztésnek.

A földmivelésügyi kormány föl tudta ébreszteni nemcsak az egyes gazdák érdeklődését, de a gazdasági egyesületek közreműködését is, s ezek segítségével nemcsak a

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCÁJA.

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómezei barcasági szászoknál.

Irtá: Czirmes Bálint kir. gazdasági szaktanár.

II.

Nickolaus György, Hóltövény községnek 40 év óta érdemes főjegyzője. német nyelven, a szász nép eredményeiről beszél, hangsúlyozta, hogy a szász nép kedvező vagyoni helyzetét első sorban a takarékos józan életmódnak s a kitarító, szorgalmas munkának és annak köszönheti, hogy mindenben követték a vezetők jóakaratu tanácsait, akikben nem is volt okuk soha csalódnani. Nickolaus jegyző ur költői hangulatu beszédét Dorner intéző magyar nyelven tolmácsolta a székelyeknek.

Gálffy Kálmán fűszolgabíró, a falon függő király és Deák Ferenc képére mutatva, a király hűségéről és nemzet hűbölcsőségéről beszél, mint amely tulajdonság a magyar és szász népek közös vonása volt mindig. Szellemes felszólalását, szerencsés fordulattal azzal végzi hogy mivel a székely ad a szászoknak borvizet s a szász termeli a jó bort és mert ezen két folyadék egyesülése vidámságot nyújtó kellemes itókát képez, élteti a szász-magyar uniót

Kovács István ref. lelkész felköszöntőben a minta képül szolgáló szász földmivészekre, Ürmösi Károly unit. lelkész ügyes felszólalásában pedig a szász nép nevelőire, a néptanítókra ürti poharát. Mikor e sorok íróját, a megjelent szász nőkre, mint a szó szoros értelmében vett gazdaasszonyokra és gazda-leányokra emelt pohárköszöntője is elhangzott, megtörtént az elszállásolás az odavaló szász gazdák privát lakásain.

Amikor pedig éjjel után, gondos vezérünk megfuvatta a takarodót, egy kellemes estély kedves emlékeivel szívünkben megrakodva vonultunk szállásainkra, hogy a tiszta, kényelmes és ur izléssel berendezett lakáson, álmódjunk arról a szép jövőről, melyre a mi derék és jobb sorsra érdemes székely testvéreinket előkészíteni, bevezetni, édes mindnyájunknak legfőbb és legbecsületesebb törekvését képezi.

Kirándulási programunkhoz híven, augusztus hó 16-án reggel 7 órakor, tanulni vágyó székely csapatunk — pontosan megjelent a hóltövényi »Tejgyűjtő« előtt, hogy kivegye részét mindazon tudnivalókból, amelyeket a gazdasági kultura magas fokán álló hóltövényi szász kispapoktól elsajátítani lehet.

Mivel éppen csordakihajtás ideje volt, a gazdakör vezetősége úgy intézkedett, hogy a falu szélén, a legelőre menő községi marha állományát szemléljük meg.

A 2765 lelket számláló községnek — 1100 drb. tehénből és 400 drb. bivalyból álló tenyészállat állományát a mi szemünk előtt hajtották ki a legelőre. Szász gazdatársaink a pinzgauai fajta piros-tarka szarvasmarhát tenyész- tük. Ezen fajta tej és hustermelésével teljesen meg vannak elégedve. sőt az igavonó képes- ség is kielégíti az ők igényeit.

Az állatállomány igen jó kondíciója, egyformasága és természetessége arra enged következtetni, hogy a hóltövényi szászok a tenyész- tésre alkalmas állatok szigorú kiválasztására, okszerű táplálására és gondos ápolására nagy súlyt fektetnek.

Ezen állományon kívül 1200 drb. jorksi- cri sertés, 500 drb. tenyész kanca és mintegy 600 drb. növendék marhája van a községnek és ez utóbbiak a baconi havasi legelőn nyaralnak.

Székely gazdáink meggyőződhetnek, hogy egyetlen szász falunak akkora állattól száma van, mint 5—6 székely községnek együtt véve és tapasztalhatták azt is, hogy a szászok nemcsak az állatok mennyiségével, hanem különösen azoknak minőségével és értékesebb voltá- val állanak felettünk.

Valósággal megbámultuk a modern köve- telményeknek megfelelő, nagyszerű községi is- tallóban elhelyezett becses apaállat állományt. 13 drb. importált te'evér pinzgauai tenyész bika

terméstömeg fejlődött, de a hazai sörgyárosok által sokat hántorgatott minőség is. Ennek bizonyítéka, hogy ma már a külföldi kereskedelem minden magyar komlót megvesz és a jó minőségek (70 százalék) ha nem is saazi áron, de legalább is auschali, stájer nivón adódnak el. A minőség javulását a tanfolyamok, vándortanítások hatásán kívül jobb művelési módok, jobb (államilag kiosztott) komlódugványok százezreivel, mesterséges komlószáritók stb. terjesztésével értük el, de az egyes gazdák is igyekeznek a minőség javításán. Ezt igazolja a közvetlen komlókiallítás, a hol alig van kivetni való minta, az is talán a postai szállításban fülledt meg.

A termelés tehát jó irányba került. Másiként van ez azonban a komló-értékesítéssel. Még ezen a kényes téren is tett kezdő lépést a földművelési kormány; megerősítette és támogatja a segesvári komló-értékesítő szövetkezet, melynek küzdelmes évei után ma már Segesvár hazai komlópiacnak tekinthető, s annak tekintik az oda gyülekező külföldi vevők is, mert az állami segítséggel épült közraktárból évenként 3000 zsák komló megy világgá. A bácskai termelés középpontján, Petrócán alakult ki a bácskai komlópiac, a hol évenként 20—25 külföldi vevő gyűjt a *Hungarian Hoppsot*. A miniszter támogatásával 4—5 év előtt az *O. M. G. E.* is állított föl a cseh Saazban egy magyar komlóbizományi üzletet, a mely 1907-ben már 1500 zsák körül adott el. Tehát a külföldön, s a külföldiek már ismerik és szívesen veszik a magyar komlót, de nem mondható ez a hazai sörgyárosokra. Mert a közlemény elején említett 6000 méter-máza szükségletet ők nagyrésztben külföldről szerzik be. Miért? Ezt a kényes kérdést ezáltal nem fejtjük ki bővebben, csak az bizonyos, hogy ha a magyar sörgyárosok itthon közvetlenül vásárolnák komlószükségletüket, kiszabadulva a cseh monopóliumból, a konkurrenciá révén jobb és méltányosabb árakat lehetne elérni.

Az elmúlt tíz évben a termelés megtette a magáét, a következő idők teendője a komló-értékesítés rendezése lesz: talán a munkássör-

gyártás bevezetésével is lehetne segíteni, esetleg úgy is, ha a sörgyártás a mezőgazdaság körébe utaltatik. De legtöbbet segíteni egy kis sovinizmus sörgyárosaink részéről.

*

Ugyancsak részt vesz Magyarország a berlini nemzetközi sörárpa- és komló kiállításán is, mely október 10-én nyílik meg *Darányi* Ignác miniszter hathatós támogatásával az *O. M. G. E.* rendezte ezt is oly sikerrel, hogy berlini hírek szerint, számban és terjedelemben Ausztriának méltó versenytársa leszünk. Sőt a mintakiállításnak megfelelő falterületen oly tanulságos és részletekben is érdekes lesz sörárpa- és komlótermelésünk tudományos és statisztikai bemutatása, hogy a különben féltékenykedő német kiállítási vezetőség példaadóknak ismerte el a beérkezett fal képeket.

Nekünk azonban nem ez a fontos, hanem az, hogy kiküldött árpa- és komlómintáink nagyszámban nyerjenek kitüntetések, azaz ismerje meg a német és angol sörgyáros és komlókereskedő világ közvetlenül a magyar komlót, hogy ezután ne Saazon és Nürnbergben át ismerjék meg *szokvány* név alatt esetleg szokvány keverékben a mi komlónkat. Ha e megismerés után a külföldi vevő a cseh közvetítés és saazi piac elkerülésével közvetlenül Magyarországon szerzi be szükségletét, úgy nemcsak a világpiacra lesz ismeretes a *Hungarian Hopps*, hanem e téren is emancipáljuk magunkat az osztrák közreműködéstől, a mely bizony a szíves közvetítésért nagy százalékot szed a magyar komlósgazdától, de még nagyobb a magyar sörgyárostól olyan *saazi* komlóért, melyben 50 százalék a magyar keverék.

*

Kitüntetések a komlóért: Első díjat kaptak: *Ábrahám* Lajos Segesvár, *Imreh* Lajos Illyefalva, *Zichy* János gróf csöszai gazdasága, *Klobusitzky* Gusztáv Kölpény- Bácska. II. díjat kaptak: *Frank* Károly Segesvár, *Eördögh* Elemér Bácsujfalu, *Bálint* Dániel Székelykeresztur, *Nagy* István tanító Sepsiszentgyörgy, III. díjat kaptak: *Fried* Ármán Tövis, *Vállintsik* Ferenc dr. Székelyudvarhely, *Bürger* Albert

5 drb bivaly bika és 6 drb jorkszieri kan volt a közös istállóban elhelyezve. A 70-es évekig tartásra — bérbe voltak kiadva az apaállatok, de ez a tartási mód nem felelt meg a célnak, mint a hogy nem felel meg és feltétlenül kiküszöbölendő nálunk a székely földön is, és azóta házilag kezelik az apaállatok tartását, mert ez az eljárás jobbnak és helyesebbnek bizonyult. A bikák fejenként napi 3 kgr. zab-dara abrakot és 6 kgr. szénát kapnak. A tehén csordába felváltva, párosával járnak ki, miáltal meg vannak kímélve az időelőtti káros kimerüléstől.

Höltövényi község évenként 12 ezer koronát költ apaállatok fentartására és beszerzésére.

Ha elgondoljuk, hogy nálunk, a székely községek nagyobb része, az olcsóbb és silányabb apaállatot keresi és azt is csak utolsó órában, az illetékes hatóság szelid nyomásának engedve szerzi be, nem szabályozza a felhasználását és nem törődik a bika táplálásával, akkor önként reájövünk arra, hogy mennyivel hátrább áll a mi népünk, az értelmes szászok mögött.

Az importált bikákon kívül, évenként 60—70 drb tehenet hoznak Pinzgauból miáltal az ugynevezett vérfrissítést, vagyis a kiváló állat fajta becses tulajdonságainak fentartását akarják biztosítani.

A holtövényi marhatenyésztők évenként 130—150 drb lebélyezett tenyészképes növendék bikát visznek a barcasági tenyészállat kiállításra. Tehát egy szász község több bikát nővel, mint a hányat Udvarhelymegye gazdáinak a kereszturi márciusi bika vásáron beszoktak mutatni.

A szász gazdák is átszenvedték a nyugoti tarka marha tenyésztéssel járó kalamitásokat gyakori és eredménytelen üzekedés, meddőség stb. Azonban nem csüggedtek el, nem lettek hűtlenek a több oldalulag kihasználható és feltétlenül nagyobb jövedelmet produkáló nyugoti kultur marhához, kitartottak mellette és szakszerű lelkiismeretes gyógykezelés mellett sikerrel megküzdöttek a szarvasmarha tenyésztők rémével, a fertőző hüvelyhuruttal.

A falu szélén megnéztük a községi vágóhidat is. Kiránduló gazdáinkat meglepte az a rend és tisztaság, amely a vízvezetékkel, szivattyúval, emelő daruval, és mérleggel felszerelt beton padozatu modern vágóhidon volt tapasztalható. A szász községek tehát évtizedekkel megelőzték a közelmúltban napvilágot látott törvény azon rendelkezését, amely a községi közbiztonságok kötelező felállításáról intézkedik.

Megtudtuk, hogy ezen vágóhidon, minden nap levágnak egy 700—800 kgramos hizott marhát és ezen kívül igen sok borjut és ser-

Marosvásárhely, *Zichy* Pál Ferenc gróf Nagy-hörcsök, *Válits* Éva Bácsmadaras, *Kvasz* István Kölpény. *Betegh* Sándor Mezöszengyel, *Harmincz* Pál Kölpény, *Szász* József Lándor, *Nagy* Gy. Szotyor, *Simon* András Fehéregyháza, *Székely* János Alsóboldogfalva. Kiállítási oklevelet kaptak: A fogarasi ménes birtok sárkányi gazdasága, és *Béldy* Tivadar — Bodola jó minőségű komlóért, a kolozsvári gazdasági akadémia szépen szárított komlóért, a segesvári komlótermelő szövetkezet szép és gazdag gyűjteményes kiállításáért, a fehéregyházi kincstári birtok-kezelőség rendes szedésű komlóért, *Csérer* Lajos kolozsvári szaktanár közreműködésért, *Nagy* István tanító Sepsiszentgyörgy komló-készítményért, továbbá özvegy *Széchenyi* Imréné grófné Somogyvár, *Zichy* Héza gróf Tetétlen, *Kemény* Héza báró Csekelaka, *Bánffy* Ernő báró Kolozs-Borsa, *Béldy* László dr. Réten, *Wact* Rezső és *Velter* György Segesvár, *Müller* Mihály Szászkezd. A kiállítás október 7-ig tartott.

— r. — s.

Tehenészeteink szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferencz.

XIV.

Az építkezés teljes részletességére nem terjeszkedhetem ki. Rövid és elég jól tájékozható felvilágosítást nyújt erre nézve. Domokos Kálmán »Az építkező gazda« című munkája. (Kapható az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalatánál — Ára 1.— K.)

Ajtók elegendő szélesek és kifelé nyílnak legyenek s fessük be. Ablakoknál jobb a vas keret, a fa keretnél s tartosság szempontjából alkalmazzunk sodronyüveget. *Kellő szellőztetésről gondoskodjunk.*

A bikák rendszeresen a tehenistálló valamelyik sarkában, valamelyik állás végén szoktak állani, s úgy állásuk, mint jászuk legyen alkalmas módon elválasztva a tehenek állásától. Mivel a bikák rendszeren nagyobb testűek, az állások szélessége legyen legalább 160—170 cm.

A borjuk, — mint már azt említettem, — lehetőleg legyenek külön istállóban s legfeljebb az istállójuk ajtaja nyíljon a tehen istállóba. Kiseb borjuk, kétfelé választva a fiatalokat és idősebbeket. A borju jászol magassága legfeljebb 50 cm. a már borju nevelésnél említett.

tést. Tehát a holtövényi szász népnél teljesülve látjuk az egykori francia császár azon ohajtását, hogy mindennap hus főjön a fazékban.

Leirt szemlénk után, utunk a falu tagosított határára vezetett. Az asztalsimaságu Barcaság, mély termőrétegű, fekete Kanaánján, egyszerű szász parasztkon tulajdonában, működésben láttuk minnazon talajmívelő gépeket, amelyeket a fejlett gazdasági géptechnika felmutathat s amelyeknek nyomán bőséges áldás fakad.

Egyik szászgazda 12 holdas tagján, 4 ló-által vont, eredeti Sack rendszerű, 3 tagu acél eke volt munkába állítva, hogy bemutassa, a székely atyafiak előtt ismeretlen 5 centim sekély tarlóhántást.

A tulajdonos szászparaszt elmagyarázta, hogy ezen szántásmód idejében történő alkalmazásával, megakadályozzuk a talaj kiszáradását, sietettjük a vékony alátakart gyommagvak kikelését és így elősegítjük a föld tisztulását. A tarló alátakarásával — elkorhadásával pedig szaporítjuk — a talaj tápanyagait.

A másik kizgazda 4-es lófogata, a 16 cm-es vetőszántást szemléltette, ugyancsak eredeti Sack rendszerű acélekével.

(Folytatjuk.)

tek szemelött tartásával. *Bőséges almózsáról borjuknál különösen gondoskodjunk.*

Növendék állatok istállójában a hely jó kihasználására igen sok helyen alkalmazzák a keresztjászlas rendszerű istállókat, melyek igen jók is erre a célra. Kolozsvári gazd. akadémia tehenészetében a növendék marhák jászalai előtt illetőleg az etető járda 2 szélén — e rendszerrel — magas deszka fal fut, hogy ez egymással szembe lévő állatok ne lehelhessenek egymásra.

Tej kamrát ne építsünk az istálló kötelekébe, mert leggondosabb tisztogatás mellett is csak van szag az istállóban, s a tej szagfeltevő — absorbealo — képessége rendkívül nagy. Arra azonban legyen gondunk, hogy a tej — ha sokáig tartana a fejés — már fejés alatt is egy külön helyiségben gyűjtessék össze, mire nézve, ha az építkezésnél nehéz volna a megoldás, hát alkalmas az ajtó előtt felállítandó deszka bodé, vagy kis félfedél. Télen a kint való összegyűjtésnek az az előnye is meg van, hogy a tej már fejés alatt is lehül valamennyire.

Takarmányozás ápolás,

Mielőtt belefognék a tulajdonképeni takarmányozás leírására, megemlítem, hogy tehenészettel kapcsolatos gazdaságban — *éppen takarmánynyerés céljából* — vagy az egész szántóföldön vagy legalább is annak egy részén egészen takarmánytermelésre kell basirozni az egész üzemét, mert aki nem tud eléállítani elegendő zöld, szálas és gumós takarmányt s nem képes a megfelelő póttakarmányok előállítására avagy beszerzésére vagy *szeszgyári keményítőgyári vagy más gyári hulladékokkal* nincs módjában a fent említett takarmányokat pótolni, az ne fogjon tejgazdasághoz, mert a milyen igaz az, hogy rossz fejős tehen még olyan jó takarmányozás mellett is rossz fejős marad, hát ép úgy igaz az is, hogy rossz takarmányozás mellett jó fejős tehen is rossz fejős lesz. Aki mindezen takarmányokat kellő mértékben eléltudja állítani, az élvezni fogja *okszzerű tenyésztés mellett* a tehenészeteknek nemcsak a tej értékesüléséből származó közvetlen hasznát, hanem a sok és jó trágya nyeresébből eredő közvetett hasznát is.

A tehenészetekben feleltethető takarmányok oly sok félek, hogy azok tárgyalása igen messzire vezetne, miért is csak azt hangsúlyozom, hogy a tejkiválasztást a *megfelelő száraz anyag szemelött tartásával, minél több vizenyős takarmánnyal érjük el, gondoskodva egyben a fehérje pótlásáról, a mit legkönnyebben szemes takarmányokkal, malom és olajgyári, valamint más — fehérjében gazdag — termékekkel érünk el.*

Az egyes takarmányokat bőven és részletesen tárgyaló munkából »Cseskó István« Takarmányozás tanából merítem alábbi kivonatokat a fejős tehenek takarmányozására vonatkozólag s jól tudva, hogy a gazda vagy nem ér rá mindég, vagy pedig elkényelmeskedni a dolgot — össze állítok egy néhány adagolást a használtabb takarmány nemekből.

Mielőtt azonban arra rátérnék a következő megszivlelendő és feltétlenül követendő tanácsokkal hozakodom elő a tehenek takarmányozását és ápolását illetőleg.

1. Mikor egyik takarmányról áttérünk a másikra, fokozatos legyen az áttérés. Áll ez különösen a téliről nyárra s a nyárról télire való áttérésnél.

2. Szagot terjesztő takarmányokat, melynek általában a füllesztett takarmányok ne igen etessünk tehenekkel, mert a tej az istálló levegőjéből felveszi azok intenzív szagát. A moslék féle takarmányok etetésénél is

vigyázzunk ugyancsak a *tej nagy szagfeltevő* tulajdonságánál fogva.

Az ugynevezett *répaizt* is rosszul szellőztetett istállóból veszi fel a tej répa takarmányozásakor.

3. Bármilyen takarmányt etetünk is, az tiszta, romlatlan és egészséges legyen. Átfülledt, megmelegedett zöld takarmány, penészes széna, dohos abrak mindmegannyi betegséget és tejhibát idézhet elő. A speciális tejbetegségeket előidéző takarmányokat a *tejhibáknál* fogom rövidesen tárgyalni.

4. Tartsuk be pontosan az etetési sorrendet s időpontot, mert a tehen idegzetét sokszor teljesen jelentéktelennek látszó körülmények is befolyásolhatják s ez a kevesebb tejben érzékenyen érintheti zsebünket.

5. Szoktassuk le teheneket s elsősorban fejőinket arról az igen elterjedt rossz szokásról, hogy *fejés alatt is egyenek a tehenek*, mert bebizonyított tény, hogy annak nincs semmi jó hatása a tejelválasztásra.

6. A portverő takarmányok, melynek általában a szálas takarmányok, jóval a fejés előtt etetendők, hogy etetésük és a fejés között az istállót jól kilehessen szellőztetni. Ez nemcsak azért fontos, hogy tisztább legyen a tej, hanem azért is mert abban a felkavart porban néha káros baktériumok is lehetnek.

7. A tisztaságra általában nagy gondunk legyen. Etetés után és előtt is takarítsuk ki a jászlatokat.

8. Gondoskodjunk arról, hogy tehenek *izletesen* fogyasszák el az elébük rakott takarmányt s ezt célozandó, lehetőleg apránként rakjuk elibük.

Ne vegyük összes teheneket egy kalap alá a takarmány adagok kimérésénél, hanem több tejet adónak több takarmányt kell adni. Legideálisabb dolog volna, ha *minden egyes tehen külön-külön kapná meg a maga megérdemelt porcióját*, de ez körülményes lévén legálább a *csoportonkénti takarmányozást* vezessék be, érte ez alatt azt, hogy az egyformán tejelőket külön-külön csoportokban kötjük a jászolhoz. Különbben ne gondolja senki, hogy olyan sok veszéllyel jár az egyedenkénti vagy plane csoportonkénti takarmányozás, mert meg van annak is az egyszerű megoldása abban, hogy *minden tehen egyforma mennyiségű és minőségű alaptakarmányt kap s csak az abrak változik* aszerint, hogy milyen fejős.

10. Tehenek tisztántartására kiváló gondunk legyen. Kefének, vakarónak, nyirógépnek, farkbojt mosóvedernek vagy esetleg más, modern tisztítógépnek mind helye van a tehen-istállóban. Tisztogatással, nyirással nemcsak a tisztaságot szolgáljuk, hanem a tehen egészségét is a bőrlézés előmozdításával.

Alkalmas folyók vagy álló vizek mellett, mikor az idő engedi, fürösztgessük teheneket.

Kiváló gondot fordítsunk a tőgy fejés előtti megmosására, melyet aztán mindég szárazra törlés kövessen. Ezen munkát nem szabad felültesen végezni, hanem jól, a szó szoros értelmében. Legyen az a tőgy fejés előtt nemcsak teljesen tiszta, hanem száraztörölt is.

Egyes tehenészetekben fejés előtt gummi zacskóba kötik a tőgyet, azután fertőtlenítő szerekkel áztatják s azután tökéletesen lemosák. Az ilyen tökéletes tisztogatás csak jól megfizetett *gyermektej* termelő istállónál lehet indokolt, hol még azt is megteszik egyes helyeken, hogy a *teheneket* fejés előtt patyolat fehér vászonba öltöztetik, a célból, hogy szűrők a tejbe nehüljen.

Tőgy mosásra használhatjuk közönséges tehenészetekben a Heinrich kolozsvári szapany-

gyáros által készített Szt. László szapant, mert tudok rá esetet, hogy egy előkelő tehenészetben csak ennek segítségével menekültek meg egy kellemetlen tejbetegségből.

A mi áll a tőgyre, áll a fejő kezire is — de erről majd később.

11. A tehenek mozgásáról se feledkezzünk el, mert igaz ugyan, hogy a mozgás is igényel némi takarmány többletet, mégis teljes istállózás csak legfeljebb *lefejő* tejgazdaságokban lehet indokolt. Tenyésztésre szánt tehenek járjanak nyáron jó legelőn, — télen pedig egy-egy kis jártatás, vagy kifutóba hajtás csak használ nekik.

12. Kiváló gondunkat képezze a fejős tehenek vízzel való ellátása, mert az állati test egész működését tulajdonképen a vér szabályozza, s az állat jobban türi az éhezést, mint a szomjuzást.

A takarmányviz ritkán — legfeljebb tul sok moslék etetésnél — fedezi teljesen az állat vízszükségletét s jobb is ha az állatok ivó vízzel fedezik vízszükségletüknek legalább egy részét, fejős tehenek vízszükséglete annyival nagyobb, mert a tejben sok vizet választanak ki s épen erre vezethető vissza a vizenyős takarmányok tejproductio növelésére gyakorolt hatása, valamint azon körülmény, hogy *önítatóval* felszerelt tehenistállókban határozottan emelkedik a tejelés, viszonyítva a bevezetés előtti mennyiséghez.

A komlótermelés meghonosítása Erdélyben.

II.

1891-ben állítja be Cseh Sándor második komlós kertjét, mely jelenleg 5 kat. hold. A komló már nem fizet olyan jól, de azért aránylag még mindig kellő jövedelmet biztosít. Most már inkább Saazba szállítják az erdélyi komlót, mit az ügynökök mindig szívesen vesznek — bár métermázsánként 80, 100, 120, 160 koronán felül nem igen adnak. Az árak csökkenésének oka a tulprodukcio, hanem azért akadnak évek, midőn a komló ismét szépen fizet. Így 1883-ban 500, 1903-ban 300, 1904-ben 360 koronáért lett értékesítve a héjjasfalvi termés métermázsánként.

Birtokának különböző részén folytatott kísérletezés után létesíti Cseh Sándor harmadik komlótelepét, 1907 őszén egy kat. holdnyi területet, mit tovább fejleszteni, nagyobbítani és sodronyrendszerrel beállítani szándékozott. Terveit nem valósíthatja meg, 1908 telén meghal, fáradhatatlan munkás életének 81. évében. Mindössze 40 évig foglalkozott komlótermeléssel. Ezen idő alatt telepeiben komlóbetegségek nem léptek fel; a komlót férges alig bántották, említésre méltó kárt nem okoztak. A mi égaljunk általában kedvező a komlóra; nem normális időjárás azonban sok kárt okoz. Így tartós esőzés, mely a penészgombákat fejleszti; tartós szárazság, mely a növényt fejlődésében gátolja, úgy hogy nem képes elég mellékágakat hajtani. Még rosszabb, ha tobozképződés idején éri a szárazság, mert akkor a komló elrepül. Értik alatta, hogy kellő nedvesség híján a fejlődő bogycok lehullanak, lepereregnek a töről. Így történt 1904-ben, midőn 7 $\frac{1}{2}$ métermázsza termett 3 kat. holdon.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingok**, alsó-nadrágok, gallérok, kékzélők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingok, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Férfi és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

Ha az időjárás nem elég meleg, nem képes a komló kellő lupulint fejleszteni, melyből sajátságos, kellemes illatát nyeri. Nagy kárt okoz a jégverés, mely az egész termést tönkre teheti.

40 évi tapasztalat azt bizonyítja, hogy a komlótermelés csak annak fizeti ki magát, ki kitartóan és állandóan foglalkozik azzal. Ma beállítani egy telepet, 2-3 év múlva, ha gyenge az ár, kívágni, így csak deficit lehet az eredmény. Természetes is, mert a komlótermelés nagyobb tőkebefektetést kíván, mit néhány év alatt nem lehet kikapni; ám később csak kiadja a tőke a kamatait, mert a jobb évek pótolják a gyengét. Kisbirtokosnak azonban ezt nincs ideje bevárni, mert egyfelől befektetett tőkét s nyíli, másfelől földjét sajnálja komlósnak, mert egyebet termelve benne, megkapta volna rendes jövedelmét. Így rendesen kívágya. Azért nem való a komlótermelés kisbirtokosnak, csak olyannak, ki nagyobb tőkével rendelkezik; de akkor is csak úgy, ha nem kizárólag a komlóból várja jövedelmét, vagyis jobban mondva, azt a jövedelmet, mely a megélhetésre szükséges, mert különben számítása nem válik be. Kis birtokosnak még azért sem való a komlótermelés, mert szárítót rendesen nem épít, nem bírva annak költségeit; csak padláson szárít, így esetleg prima minőségű komlóját a szárítással teszi tönkre. Másfelől meg nem lévén kellő összeköttetése, nem képes magát tájékoztatni a külföldi árakról s így lelkiismeretlen ügynököknek potom árért dobja oda terményét. Vagy pedig szüksége lévén a pénzre, nem tudja bevárni a kedvező áralakulást s olcsón elvesztegeti komlóját, a külföldi kereskedők üzleti szellemének esik áldozatul. Mert sajnos, még most is csak ott tartanak, hogy komlónkat mindig saazi avagy nürnbergi ügynökök veszik meg; a belföld pedig édes keveset fogyaszt. Hazai sörgyáraink nem is volnának képesek komlótermelésünket elfogyasztani, ám nem is igyekeznek benne; szívesebben használnak külföldi árut. Holott a magyar, de különösen az erdélyi prima komló még a saazival is méltán vételkedhetik.

Hazánkban jelenleg üzemből levő komlóskertek összesége: 1772 kat. hold melynek átlagos termése évente 8000 q. tehető. Ebből a legtöbb esik a Duna-Tisza közére, mintegy 1072 k. hold, Erdélyre 350 k. hold. Eme adatok azt bizonyítják, hogy komlótermelésünk örvendetes virágzásnak indult. Sajnos az árak az utolsó években igen alacsonyak voltak s ha tovább is tart — miután az üzemköltségek mind nagyobbodnak — feltétlen beáll a pangás. Az értékesítés terén kellene valamit tenni. Mert ha megfigyeljük tárgyilagosan a dolgot, azt látjuk, hogy a külföldi komlókereskedők leküldik ügynökeiket hazánkba vásárolni. Itt az illetők heteket, néha hónapokat

töltenek. Hogy az árak még alacsonyabban nyomják, egymással kartelt kötnek. Sőt mind egyiknek még helyi ügynöke is van. Így 3-4 kézen megy a komló keresztül, míg a termelőtől a fogyasztóig jut. Természetes, hogy mindent a gazda s nyíli meg. A közvetítő kereskedelmet kellene kiszorítani, hogy a termelők közvetlen a külföldi sörgyárosokkal lépjenek érintkezésbe. Haszna lenne mindkettőnek belőle. Azonban ennek ezer akadálya van. A külföldi sörgyárosok nem ismerik a magyar komlót — mert az Saazban s másutt minden más név alatt kerül forgalomba csak „magyar“ név alatt nem. Hiába tartunk tehát Segesvárt — avagy Petrőcén komlóságokat — külföldi sörgyáros ide azért nem jön. Legfeljebb helyi s az itt tarrozkodó ügynökök jönnek el, de azok sem vásárolnak, inkább fitymálják a komlót s annak árát igyekeznek mindenképen lenyomni. Szóval a tapasztalat bebizonyította, hogy ez intézkedés nem vált be.

Volna azonban más módja. De a feladat nagyobb sem hogy egyes személyek, egyesületek megvalósíthassák. Csakis az állam vihetné keresztül. Tudnillik komlóságokat kellene tartanunk Saazban. Ide nagy raktárakat kellene építeni a magyar komló számára, hová csekély fekbérért minden termelő beküldhetné a maga terményét. Itt a komló világpiacán első kézből szerezhetné meg minden fogyasztó a szükséges mennyiséget — hol a magyar állam megbízottja — képviselője, közvetlenül a kereskedelmet és tekintélyével és hatalmával támogatná és védené a magyar komló érdekeit. Ha e mellett még kedvezményt kapnánk a szállításnál, akkor több kívánni valónk igazán nem volna.

Reméljük, hogy a mostani kormány, mely a hazai érdekeket mindenképen istápolja s előmozdítja, a komlótermelőkről sem fog megfélekedni.

Y.

Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Gyaluban.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozsvármegyei szakosztálya a m. kir. földmivelésügyi Miniszter Ur Ó Nagyméltóságának támogatásával folyó hó 4-én Gyaluban sikerült szarvasmarha tenyészállat díjazást rendezett.

A bíráló-bizottság elnöke Gallus Viktor földbirtokos volt, a bizottsági tagok közül Dr. Balogh Géza, Gaál Elemér, Kovács Béla, gyalui Rozenberger Ignác, gyalui Rozenberger Mátyás és gyalui Rozenberger Sándor voltak jelen, hivatalból pedig a kolozsvári m. kir. állattenyésztési felügyelő, a kolozsvármegyei m. kir. gazdasági szaknár és a járási m. kir. állatorvos vettek részt a bírálatban.

A felhajtott tenyészállatok száma mintegy 150 drb. volt. közöttük 40 drbnyi pizgauti és simmenthali tenyészmarha. A járási főszolgabíró intézkedésére a községi tenyészbikákat is felhajtották.

Miután a 300 korona államsegélyen kívül Gál Elemér, járási főszolgabíró, kinek az el-

ért siker is köszönhető, még 500 koronát gyűjtött össze közadakozás útján, természetesen jóval több díjat oszthatott ki a bizottság, mint amennyi a tervezetben jelezve volt.

110 koronát juttatott a bizottság a legjobb kondícióban lévő községi bikák gondozójának, még pedig az I. díjat, 40 koronát Kovács János Bancsi, szászfenesi lakosnak, a II. díjat, 20 koronát Kapisán Demeter szászlónai és Krisán Endre mariseli lakosoknak, a III. díjat, 10 koronát pedig Bogdán János magurai, Pap Tódor szászfenesi és Miron István gyalui lakosoknak juttatta a bizottság.

Magyar fajta tehének után kiosztott díjak: 1 drb. I. díj à 40 kor., 3 drb. II. díj à 30 kor., 4 db. III. díj à 20 kor., 8 db. IV. díj à 10 kor., összesen 16 díj.

Magyar fajta üszök után kiosztott díjak: 1 db. I. díj à 20 kor., 4 db. II. díj à 15 kor., 4 db. III. díj à 10 kor., összesen 9 díj.

Pirostarka tehének után kiosztott díjak: 1 db. I. díj à 40 kor., 2 db. II. díj à 20 kor., 3 db. III. díj à 10 kor., összesen 6 díj.

Pirostarka üszök után kiosztott díjak: 1 db. I. díj à 30 kor., 2 db. II. díj à 20 kor., 2 db. III. díj à 10 kor., összesen 5 díj.

Borjakat, díjazásra alkalmas anyag nem lévén felhajtva, nem díjazhatott a bizottság.

A fentiek szerint a felhajtott tenyészmarhák között sok díjazásra érdemeset talált a bizottság, úgy hogy bizton remélhetjük, hogy gondos tenyész kiválasztással, helyes takarmányozás mellett aránylag rövid idő múlva igen szép tenyészmarha állományban gyönyörködhetünk.

W. Gy.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgatóválasztmánya október hó 18-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor Koiozsvárt, az E. G. E. Attila utcai székházának üléstermében, gyűlést tart, melyre az ig. választmány tagjait tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgyak:

1. A „családi otthon“ törvényjavaslat tárgyában adandó vélemény ügye.
2. Gazdasági Akadémiai ösztöndíjak megszavazása.
3. Ülés napjáiig beérkező darabok és esetleges indítványok.

KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

Tenyészállatok közvetítése a takarmányhiányban szenvedő vidékekről. Darányi földmivelésügyi miniszter a takarmányhiánnyal sújtott területek kivételével leiratot intézett az összes magyarországi gazdatársadalmi szervezetekhez, hogy működési területükön a legszélesebb körben hozzák a gazdák tudomására, hogy a mennyiben azok a gazdák, kik kellő takarmánykészlettel rendelkeznek, a takarmányhiánnyal sújtott vidékeken óhajtanak tenyészértékkel bíró állatokat vásárolni, készséggel fogja őket ez irányú szándékukban támogatni. Ezen cél érdekében leiratában kijelenti a miniszter, hogy a mennyiben az illetékes gazda-

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az orszgszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

sági egyesület, az ottani állattenyésztési felügyelővel egyetértőleg, a működési körzetéhez tartozó kistenyésztők vagy kiscsászák részére még a folyó évben Baranya, Fejér, Jásznagykun, Szolnok, Pest, Somogy, Tolna, Veszprém és Zala vármegyék területén $\frac{1}{2}$ —2 éves koru és a törvényhatósági szabályrendeletnek megfelelő fajtájú tenyészszőkeket készpénzfizetés ellenében vásárolna, a tenyészanyag vásárlási ára tiz százalékát, nemkülönben a beszerzett tenyészszőke vasuti szállítási költségeit az érdekelt kiscsászák állami segélyképpen megtéríteni hajlandó lesz. Természetesen az így állami hozzájárulással vásárló kiscsászától elvárja a miniszter, hogy a birtokukba került állatokat legjobb gondozásban fogják részesíteni s el nem adják, hanem tovább tenyésztésre nevelik, mely kötelezettség elvállalását az állattenyésztési felügyelőségnek adandó írásbeli nyilatkozattal kell megerősíteni.

Husvizsgáló tanfolyamok. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki a közbiztonság mellett szervezendő husvizsgáló tanfolyamok ügyében. A rendelet csak azon városokban engedi meg a husvizsgáló tanfolyam létesítését, a hol megfelelő vágóhid van s így az kellő anyagot nyújt a tanfolyam vezetéséhez.

A földmívelésügyi kormány és a magyar ipar. A földmívelésügyi miniszter rendeletben hívta fel az összes gazdasági egyesületeket, gazdasági iskolákat, ménesbirtokokat, hogy a jövőben mezőgazdasági gépszükségeiket hazai gépgyárakban vegyék meg. A gazdasági egyesületek hazafiasságára appellál a miniszter. A miniszter egyben hazai mezőgazdasági gépgyár-cégek jegyzékét teszi közzé s felkéri a kereskedelmiügyi minisztert, hogy a már rendelkezésre átadott cégjegyzéket a létesülő új és ajánlható gyári vállalatokkal időnként egészítse ki.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Lécsfalvi Szacsвай Sándor** az E. G. E. régi, nagyrabecsült alapító tagja folyó hó 7-én elhunyt. Patriarchalis, tipikus jó magyar gazdát vesztett gazdatársadalmunk az elhunytban, kit mindnyájan tiszteltünk és szerettünk. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Lécsfalvi Szacsвай Béliáné született Gróf Königsseg Alice és gyermekei Zsigmond, Alice és Sándor és Herceg Radzivil Lajos megtört szívvel tudatják, hogy a jó nagybátya és sógor Lécsfalvy Szacsвай Sándor nagybirtokos, az erdélyi ref. egyházkerület örökös tiszteltbeli főgondnoka, a kolozsvári ref. collegium gondnoka és patrónusa stb. stb. folyó hó 7-én d. u. 2 órakor életének 75 ik évében hosszas szenvedés után Kolozsvárt elhunyt. Legyen emléke áldott!

— **A vetések állása és a mezőgazdaság állapota** a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések alapján október 1-én a következő volt: A száraz időjárás az őszi szántóvető munkálatok folytatását több helyütt hátráltatta s az előzőleg elvetett és kikelt vetések fejlődését pedig megakasztotta. Mindazonáltal az őszi rozs és őszi árpa vetését már sok felé elvégezték, a kelés azonban a szárazság miatt többnyire hiányos vagy toltos. Az őszi repce vetések közül azok, amelyek korábban lettek elvetve, többnyire jól állanak, de fejlődésükhöz esőt kívánnak. A tengeri vetések a száraz időjárás következtében mindenütt jól beértek, a szemképződés nagyobbára egészséges és jól fejlődött. A megérett vetések törése teljes erővel folyik s több helyütt már be is végezték, úgy hogy a szár vágását és betakarítását is már részint munka alá vették, részint már el is végezték. A száraz időjárás a tengeri törés munkájára kedvező volt és annak gyors folya-

matát, valamint a csövek megszáradását jelentékenyen előmozdította. A tengerivel folyó évben bevetett terület összesen 4,174,173 kat. holdra becsülhető. A gazdasági tudósítók becsülése szerint országos átlagban kat. holdanként 9,30 mm. termés ígérkezik, az egész országban 38,8 millió mm. A dohány anyja leveleit lestedték. Nagyonbízott kielégítő termést adtak és megfelelő időjárás mellett szárítás alatt állnak. A cukorrépa és takarmányrépa szedése és elszállítása folyik, de a talaj száraz állapota hátráltatja a kiscsászák munkáját. A mutatkozó termés-eredmény általában kielégítő és helyenként jó. A szőlő teljes beérését és a cukortartalmat az enyhe száraz időjárás előmozdította. A szüretelés kedvező időjárás mellett az ország számos vidékén már folyik, sőt helyenként be is végezték; így tehát a folyó évben várható országos termés mintegy 38,83 millió mm.-re becsülhető. A múlt évben termelt 39,52 millió mm. A burgonya korai fajtáinak szedését tulnyomóan gyenge és mérsékelt várakozáson alul maradt eredménnyel fejezték be. A késői fajta burgonya szedése folyik, a termés azonban ennél sem váltotta valóra ama reményeket, melyek a nyári esőzések kedvező hatásához fűződtek. A folyó évben a burgonyával beültetett terület összesen mintegy 1,014,385 kat. holdat tesz; ez idő szerint a gazdasági tudósítók a termést országos átlagban, kat. holdanként 37,11 mm.-re becsülik és így az egész országban elvárható burgonyatermés mintegy 36,62 mm.-ra becsülhető. A gyümölcsfák kielégítőnek mutatkozó termése szépen érik az enyhe száraz időjárás következtében. A gyümölcs szedése, szállítása és beraktározása folyik. Alma és dió helyenként kielégítő termést adott.

— **Az ideai szőlőtermés.** A szőlészeti és borászati kerületi felügyelőknek a földmívelésügyi miniszterhez intézett jelentései szerint Erdélyben a szőlőtermés és az eddigi szüreti eredmény a következő:

Nagyenyedi kerület. (II. ker.) (Alsófehér vármegyének marosbalparti része, Hunyad vármegye, Szeben vármegye, Fogaras vármegye.) A szőlők állapota jó. Jó középtermés várható. Borkészlet nincs. A kereslet szünetel.

Nagyenyed I. kerület. (Alsófehér vármegyének a marosjobbparti része, Kisküküllő vármegye, Nagyküküllő és Udvarhely vármegye.) A szőlők fejlődése elég szép, a peronospora szörványosan fellépett. Jó középtermés várható, elég jó minőséggel. Óbor igen kevés van az árak 50—80 korona között mozognak. Alsófehérben a tavali borok mind el vannak adva. A kereslet szünetel.

Marosvásárhelyi kerület. (Torda Aranyos vármegye, Marostorda megye, Kolozs, Szolnok-Doboka és Beszterce Naszód megye, Marosvásárhely és Kolozsvár tjv.) A peronospora általánosan fellépett. Szolnok Doboka, Kolozs és Beszterce Naszód megyékben gyenge, a többiben közepes termés várható. A borkereslet szünetel.

— **A Károlyi emlékszóbor ünnepélyes leleplezése** f. hó 21-ikén (szerdán) d. e. 11 órakor történik a m. kir. mezőgazdasági múzeum (Városliget) belső udvarában. A leleplezési ünnepély sorrendje: *Hymnus*, éneklí a Budapesti Polgári Dalkör férfikara. *Desszoffy Aurél* gróf szoborbizottsági elnök ünnepi beszéde. *Darányi Ignác* dr. m. kir. földmiv. miniszter válasza és a szóbor átvétele. *Ünnepi óda*, írta *Bárd Miklós*, szavalja *Atát-Tóth Jenő*, az Országos Széchenyi Szövetség tagja. Küldöttségek koszorúinak elhelyezése. *Szózat*, éneklí a Budapesti Polgári Dalkör férfikara. Délután 1 órakor Károlyi emléklakoma Gámbinus nagyvendéglő éttermeiben (Erzsébetkörút 27.) és a Károlyi emlékszóbor felavatása.

Az E. G. E. ezen ünnepélyen, valamint a Gazd. Egyesületek Orsz. szövetsége nagygyűlésén való képviselőtérre felkérte az elnökök és titkáron kívül: Gr. Bánffy György, Dr. Szentkirályi Ákos, Jakab László, Gr. Teleki Árvéd, ifj. Gr. Teleki Géza és Cséser Lajos választmányi tagokat.

— **Pálinkafőző és gyümölcsértékesítő szövetkezet Déván.** Most kezdte meg működését a Hunyadmegyei gyümölcstermelők és községek Pálinkafőző és Gyümölcsértékesítő Szövetkezete Déva székhelyen. A szövetkezet ezen a vidéken igen fontos gazdasági érdeket van hivatva képviselni. Tudva levő dolog, hogy Hunyadmegye a legjobb gyümölcstermő megyék egyike. S szilvában a legtöbbet termelő megye is. A kiscsászák igen tekintélyes része a szilva termelésből él, hogy ez így van azt legszebben az adóhivatal kimutatásai bizonyítják melyek szerint jó szilva termő évben az adó sokkal rendezetlenebb lesz fizetve s kevesebb hátralék marad mint a rossz szilva termő évben.

Ezt a fövedelem forrást veszélyeztette az új szesz adó törvény s a mellett a szilva pálinka főzők rayonirozási és kartellezési szokása is derekasan megfelelt. Az árak f. évben 250 f. indultak meg s úgy látszott 3 koronán állandósul; de éppen a kellő időben jelentek meg a szövetkezet kádjai, s ezen vörös posztó láttára a konkurentia egyszerre felszoktette az árakat 5 majd 6 koronára sőt némely helyt 8-ra is? vég-eredményben a szövetkezet közel $\frac{1}{4}$ millió koronát mentett meg a termelők javára.

A szövetkezet különben 100.000 k. alapítókével alakult oly formán, hogy egy részjegy 20 korona volt, hogy kis emberek is jegyezhesenek, mi meg is történt.

Terve a szövetkezetnek, hogy egyéb gyümölcs értékesítését is felkarolja, s így lehetővé fogja tenni, hogy a jó és szép Hunyad megyei gyümölcs jól is legyen értékesítve.

— **A kolozsvári m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás egy évi forgalma.** A kolozsvári állami vetőmagvizsgáló állomásnak, ezen az erdélyi részeken egyedüli magvizsgáló állomásnak az elmúlt 1907/8-iki gazdasági évben a következő volt az ügyforgalma: Az állomás a legutóbbi évben — július 1-től június 30-ig — 11036 magmintát vizsgált meg és ezeken 13564 vizsgálatot végzett. A vizsgálatokból esik 6731 vizsgálat plombózási céljából megejtett vizsgálatra. Az elmúlt évadban az állomás 3760 zsákot plombózott le arankamentességre, ellenben 2971 zsákot vissza utasított. Az előző évben 11604 vizsgálatot végzett az állomás. Az utolsó évben tehát tetemes emelkedés mutatkozik a forgalomban.

— **A gazdatisztek és a mezőgazdasági kamarák.** A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete a legutóbbi napokban *Bujanovics Sándor* elnökle alatt tartott ülésében behatóan foglalkozott a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslattal. A javaslatot *Jeszenszky Pál* igazgató ismertette. Az egyesület választmánya a következő javaslatot határozta a szövetségi nagygyűlés elé terjeszteni: 1 Kamarai beltagul megválasztható legyen minden okleveles és minden kiváló érdemeiért az alaki képzettség hiánya alól felmentett gazdatiszt. 2. Oly kiváló gyakorlati gazdatisztek, a kik legalább is 10 évvel az 1900 évi XXVII-ik törvénycikk életbelépte, tehát 1901. május elseje előtt már gazdatisztek voltak, azóta folyton a mezőgazdasági gyakorlat terén működnek és a kiket az illető mezőgazdasági kamara kiváló érdemeiknél fogva e megtiszteltetésre ajánl. E javaslatot a szövetségi nagygyűlésen a gazdatisztek országos egyesülete nevében *Kodolányi Antal* kir. tan. fogja betérjeszteni.

— **Az új bortörvény.** A ruszti és a fertővidéki szőlőtermelők küldöttsége tiszteltett a földmívelésügyi és a kereskedelmiügyi miniszternél, a bortermelők és a borkereskedők védelmét kérve a borhamisítók ellen. A földmívelésügyi miniszter kijelentette, hogy az új bortörvény már a napokban a király előleges szentesítése alá kerül s a dolognak ebben a stádiumában nem nyilatkozhatik arról, hogy a javaslat mit tartalmaz a bortermelők és a borkereskedők védelmére, de a bortermelők megnyugodhatnak abban, hogy január elsejére már életbelép az új törvény. Kossuth Ferenc kijelentette, hogy a javaslatban a jogos kívánalmak teljesedni fognak. A küldöttség mindkét nyilatkozatot megnyugvással fogadta.

— **A komlópiacokról.** A saazi piacon megindult a múlt héten a forgalom, s abban egy napos megszakitást csak a „hosszu nap” tett. Így naponként átlag 600 zsák cserélt gazdát. A hét végén megcsendesült az üzlet, úgy hogy 50 kilonként 75—116 koronán történtek csak eladások. Nürnbergben nagyobb a forgalom, és 50 kilonként I. à 70, közepes 48, s silány minőség 35 márkával adódott. *Bács Petrőcön* 100 kilonként: 75, 100, és 120 koronával adtak el komlót, a *segesvári* piacon szintén 70—120 koronán. — Ha vevő nincs, úgy szép komlót érdemes az O. M. G. E. saazi bizományosának küldeni, gyengébb minőségűt is lehet küldeni a segesvári komlószövetkezet raktárába; s reábizni a szövetkezetre az eladást.

— **„Földmivelők földvásárlása.”** A Magyar Gazdaszövetség feladatául tűzte ki, hogy a földmivelők földvásárlását irányítja és megkönnyíti és hogy a visszavándorlók letelepítését rendszeres uton lehetővé teszi. Ezért nyilvántartja az eladó birtokokat és a venni szándékozókat.

Amerikaiak birtokkereslete. Dobos József Akron Ohio, 10 hold földet vásárolna Tolna Somogy vagy Csikmegyében. Török János Martins Ferry (Ohio) 100—125 holdas egy darabban álló jó minőségű birtokot vételre keres bárhol Magyarországon, de különösen Erdélyben. Vagy egy 300—1000 holdas marhatenyésztésére különösen alkalmasat bérbe 20—25 évre.

— **Hordóuzsora országszerte.** Több vidéken a szüret alkalmából a legnagyobb bajt az okozza, hogy némely gazdának nincs elég hordója a terméshez egyrészt s ezáltal rontják az árakat, dacára, hogy a szüret egészben véve épen nem túlnagy. Ez okozza aztán, hogy a hordó ár az idén roppantul emelkedett. A kádárok el vannak halmozva megrendeléssel és vannak vidékek, hol husz koronát (!) kérnek a hordók minden hektóliterléért. Ez pedig oly tetemes ár, hogy a bortermelő egyáltalán el nem bírja. Emiatt igen nagy a kereslet régi hordók után is.

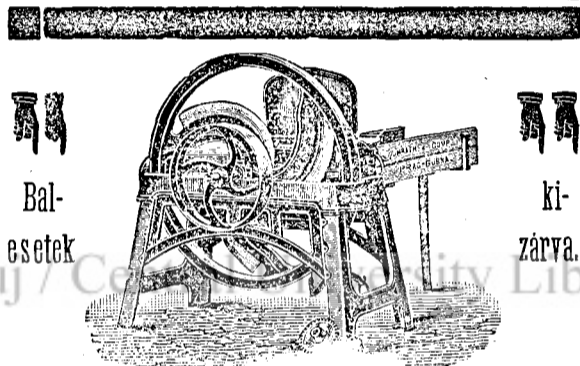
— **Oroszország gabonatermése.** Pétervári jelentés szerint európai Oroszország déli buza-termése általában kedvezőtlen, csupán a Visztula mentén és a balti tartományokban volt kielégítő az aratás. Az északkeleti kormányzóságokban, keleti Kaukázusban, délnyugaton és a Krimben jó közepes volt a tavaszi buza termése, kedvezőtlen csak a középső vidékeken, a Volga mentén, Besszarábiában és Kerszonban volt, míg Kis-Oroszországban, a déli kormányzóságban a Don vidékén, az ország központi részén nyugati részén, a nyugati kormányzóságokban, Szamarában, Lengyelországban jó volt.

— **A selyemtenyésztés emelkedése.** Az a fáradhatatlan és lelkes propaganda, a melyet évek során *Bezerédj* Pál miniszteri meghatalmazott végzett, nem vesztet el siker nélkül, hanem esztendőről esztendőre emelkedik a selyemtenyésztés, mely itt-ott már mint jelentős kereseti ág is szerepel a kisgazdák és munkások háztartásában. A szekszárdi országos selyemtenyésztési felügyelőség kimutatása szerint ebben az évben 75422 család 2300 községben foglalkozott selyemtenyésztéssel. A selyemtenyésztés

a vele foglalkozóknak *hárommilliókétszáznegyven-ezer korona keresetet juttatott.* Örvedetes körülmény, hogy ebben az évben a tenyésztők száma *tizenháromezerrel szaporodott.* A selyemtenyésztés üzésével előállított kereset pedig *hátszáznegyvennyolcszázötven* koronával emelkedett, a mi leginkább abban a körülményben leli magyarázatát, hogy a selyemárak emelkedtek s a gubókat előnyösebben lehet-e beváltani. Ezzel kapcsolatban örömmel írjuk, hogy a lyoni selyemvilágborzén a magyar selymet jelzik állandóan a legnagyobb kurzuson.

— **A segesvári kiállítás.** Segesvárról jelentik: Az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület október 4-én vasárnap tartotta itt a vármegyház dísztermében évi közgyűlését, amely gyümölcs-, baromfi- és háziipari kiállítással kapcsolatos. A közgyűlésen a földmivelésügyi miniszter képviselőjében *Apáthy* Péter főispán jelent meg. A közgyűlésre és a kiállítás megtekintésére igen számosan érkeztek.

— **Üres hordók szállítása.** A bő bortermésre való tekintettel a Máv. igazgatósága ismételten elrendelte, hogy az üres hordók sora kívül és a körülményekhez mért gyorsasággal szállíttassanak. Utasította egyúttal az igazgatóság a kocsintézőségeket, hogy a hordók szállítására az üres teherkocsikat azonnal bocsássa rendelkezésre és azokat az állomások a feleknek rakodás végett azonnal szolgáltatassák ki.

Bal-
esetek

ki-
zárva.

Minden nagyságban.

Szecksavágók,

1801. VI.

Répa vágók,

Darálómalmok,

Gőöllőkésülékek.

Kis és nagy birtok részére.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP.-ig. — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősége

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönöket

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi főrúdal adnak véleményt. 1001

ELADÓ

egy

gőzheremorzsoló,

majdnem egész új és teljesen jó állapotban. — Értekezni lehet a tulajdonossal:

Opris Demeterrel

Booson,

2207 u. p. Pata.

Mindennemű **ZSÁK és PONYVA**

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle** zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31—33. sz. szerezhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felolós szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

VASÖNTŐDE, GÉP- ÉS RÉZMŰGYÁR
Budapest, V., Csáklya-utca 3.

szeszgyárak és szeszfinomítók

SPECZIAL-
GÉPGYÁR:

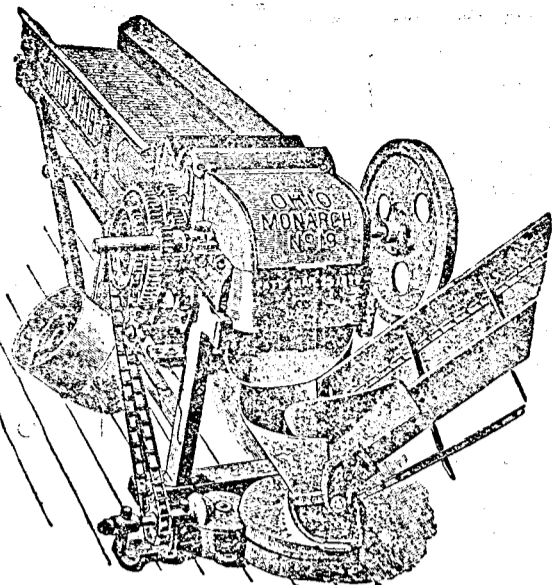
élesztőgyárak

keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

Átalakít meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is. Nemzetközi (szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs 1904. — Nagy állami érem. — Legnagyobb kitüntetés.

(2194.)

„OHIO” EREDETI AMERIKAI

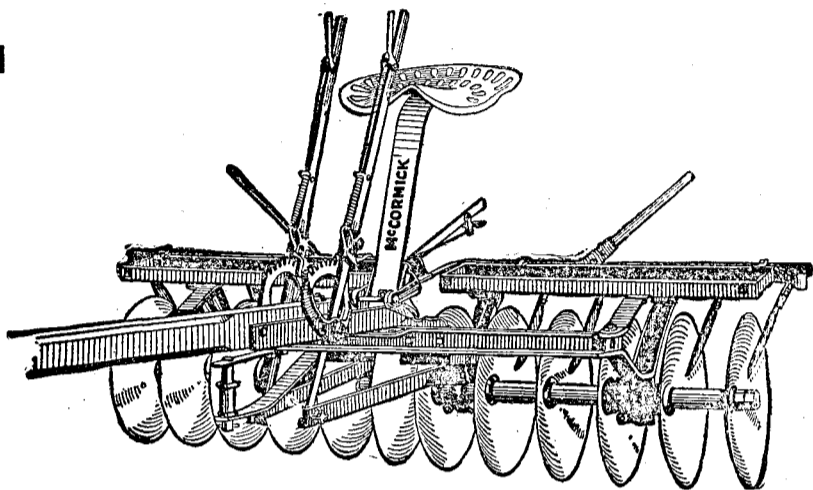
TENGERISZÁR-TÉPŐ,

zöldtakarmányapritó- és szalmaszeleszkázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlópántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. V.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

BENZINMOTOROK, GOZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK,
ARATÓGÉPEK, LOSONCZI VETŐGÉPEK, RESICZAI ACÉLEKÉK, KALMÁR-FÉLE
ROSTÁK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK

ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458

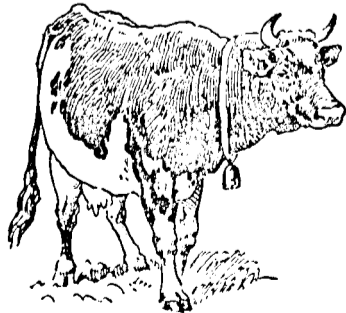
Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. — Ára egy üvegnek 2 kor. 80 fill.

Több mint 40 éve használják az udvari és más nagyobb istállóban, úgy a polgári mint katonai körökben, az izmok erősítésére, nagy használat előtt és izombénóság ellen. A lovat trainigben igen nagy munkabírássra képesíti. — Kwizda-féle Restitutionsfluid szövédjegy, címke és göngyölés törv. védve.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-utca 12. és Andrassy-ut 26. sz.

1900. párisi világiállítás Grand Prix.

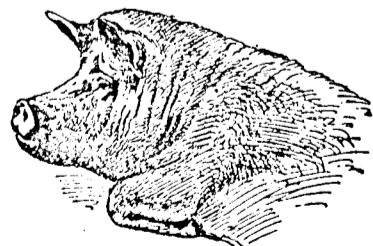

Kwizda-féle Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására. — 1 doboz ára 1.40 K. 1/2 doboz 70 fillér.

Kwizda's

- Blister**
grauer, scharfe Einreibung,
1 Tiegel K 2.—
- Hufkitt**
künstliches Hufhorn, Stange
K 1.00.
- Hufsalbe**
zur Behütung vor spröden und
brüchigen Hufen, 1 Büchse à 400
Gramm K 2.50.
- Abführipillen**
für Pferde (Physik), 1 Blech-
dose K 4.—
- Kolikpillen**
für Pferde u. Hornvieh, 1 Büchse
K 3.20, 1 Karton K 1.20.
- Wurmpillen**
für Pferde, 1 Blechdose K 3.20,
1 Karton K 1.20.

KWIZDA-féle sertésport.

Egészségi por a hizulás előmozdítására.
Kis doboz Kor. 1.20. Nagy doboz Kor. 2.40.

KWIZDA-féle baromfiport

diacetikus szer a tápszerhez való hozzáadásra ludak,
kacsák, tyukok, gyöngytyukok, pávák stb. részére.
Egy doboz ára K. 1.

ELADÓ

Sperker Ferencznél,

Szentdemeteren, u. p. Nagy-Kend,

2 drb. választott

**muraközi mén-csikó,
egy 2 éves bival-bika
és nemes fajta alma.**

2205

Oklevelés gazd. intéző

hegyvidéken is több
évekig gazdaskodott,
birja a német és ro-
mán nyelvet is

állást keres.

Czime a kiadóhivatalban.

2194

Hirdetés.

Földmives iskolát végzett gazda; ki már nyolc év óta állandóan egy helyben mint tisztartó Erdélyben van. 3,550 holdas birtokon önállóan a mező-, erdő- és tejgazdaságot, szőlő- és gyümölcsészetet, disz- és konyha kertészetet s majorság tenyésztését egyedül vezeti, megfelelő

állást keres.

Jelenlegi alkalmazását a birtokbérbe adása miatt hagyja el.

Cim a kiadóban. 2199.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá-	
sával	1,970.340.— K.
Tartalékok	764.760.16 "
Összesen:	2,735.104.16 "

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " " "	59.782.26 "
1903. " " "	109.331.73 "
1904. " " "	72.438.73 "
1905. " " "	61.730.60 "
1906. " " "	39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018

az igazgatóság.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőjében a bizalomteljesen hozzáforduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket,

konvertálók más intézeti terheket és egyuttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságú tőkebefektetésül

ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadéku alkalmas 50 év alatti

kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettetnek: az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányáügynökség

GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, IV. Molnar-utca 11.

1934

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társaság

Mátyás király-tér 7. sz. (Saját-ház.)

2 és fél millió K. összegű fő és melléknyereményekre játszik évenként 6 huzásban

ha megrendelt nálunk egy drb. k.nv, magyar

Jelzálogszorsjegyet.

14 havi részletfizetésnél havi 10 — kor.	24 havi részletfizetésnél havi 6-30 kor.
16 " " " " 9 — " "	30 " " " " 5-30 " "
18 " " " " 8 — " "	34 " " " " 5 — " "
22 " " " " 6-80 " "	vagy letétre napi árfolyamon 20 korona

foglaló és mérsékelt kamat lefizetése ellenében, tetszés szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

HUZÁSOK:

Október 25-én 100.000 K	Február 25-én 200.000 K	Junius 25-én 100.000 K
Decz. 27-én egy millió K	Április 25-én 300.000 K	Aug. 25-én 500.000 K

főnyereménnyel és számos 100.000, 50.000, 30.000, 10.000, 5.000 korona stb. melléknyereménnyel. Pénzt el nem veszítheti, mert minden sorsjegy okvetlen nyer és a legkisebb nyeremény 140 kor. és egy nyereményjegy, amelynek értéke 40-50 koronára tehető. Ez a nyereményjegy 1909. évig (amíg a sorsjegy játszik) valamennyi huzáson játszik.

Egy sorsjegy több főnyereményt is csinálhat.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság

Mátyás király-tér 7. (Saját ház.)

1007

! Eredeti, Angliából importált kan és koczáktól származó, teljesen tisztavérű, prima minőségű !

Berkshirei kan és koca malacok

október hó közepén, nyolc hetős korokban,

2185

— darabonként 25 korona árban —

eladók lesznek.

A malacok teljesen szakszerű tartásban részesülnek s új tenyészet, vagy vérfrissítés céljaira kiválóan alkalmasak lesznek.

Bővebb felvilágosítás, megtekintés és előjegyzés nyerhető és eszközölhető a kiadóhivatal útján megtudható címen és helyen.

Fél áron ELADÓ

100 koronáért
egy teljesen használatlan
állapotban levő, első rangu gyárból való
uj, kerekes, kézi hajtásu

LÖNYIRÓGÉP

(más állatokra is alkalmas.)
Czim: a kiadóhivatalban.

2198

TAKARMÁNY-

RÉPA

2191
körülbelül 2-3
ezer métermázsza
— szép nagy nö-
vésű — eladó
október köze-
pétől szállítva
Dés állomásról.
Bővebb felvilá-
gosítással szolgál

Isáky Gábor

birtokos

Dés, Szolnok-
Dobokamegye.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68.

Locomobil és gőzcseplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, lóhere-cseplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr.
kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes
szőlő-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden
egyéb gazdasági gépek.

ELADO TÖLGYFA

Felső-Zsukon:

Vastagsági osztály:	Drb.	Mű- és ha- szonfa m. ³	Tűzifa m. ³	Összesen m. ³
I.	14	18	42	60
II.	208	305	150	455
III.	3044	2064	1000	3064
IV.	775	251	100	351
V.	1100	—	250	250
Főösszeg:	5141	2635	1542	4180

Kötelenen:

Vastagsági osztály:	Drb.	Mű- és ha- szonfa	Tűzifa	Összesen m. ³
I.	50	67	40	107
II.	648	445	150	595
III.	4612	1144	285	1429
IV.	100	—	30	30
Főösszeg:	5410	1656	505	2161

Értekezhetni tulajdonos: **Báró Petrichevich Horváth Kálmánnal** Felső Zsukon, u. p. Alsó-Zsuk. 2201

Eladó

160.000 drb. 3-4
éves alma, körte,
szilva stb.

oltvány

drbonként 50-80
fillér. Tessék árjegy-
zékét kérni.

Szász János

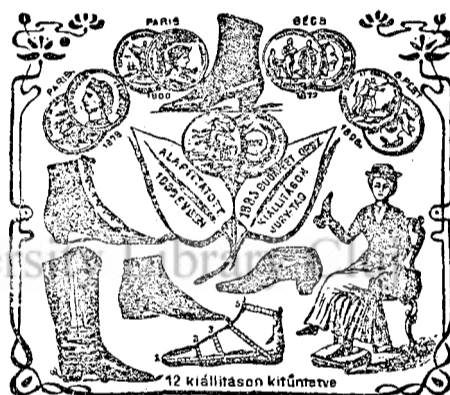
faiskolája

Nagybánya. 2206

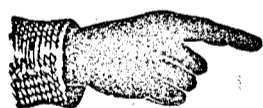
MATUTSEK JÓZSEF

Ajánlja saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

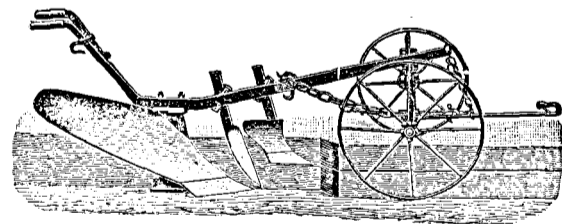

Megrendelések
mérték, vagy cipő
minta után a leg-
jobb anyagból és
divat szerint le-
hetőleg gyorsan
teljesíttetnek. 2200

Az október hó 13-15.
napjain megtartandó

dicsőszentmártoni kiállításon ki fogjuk állítani:

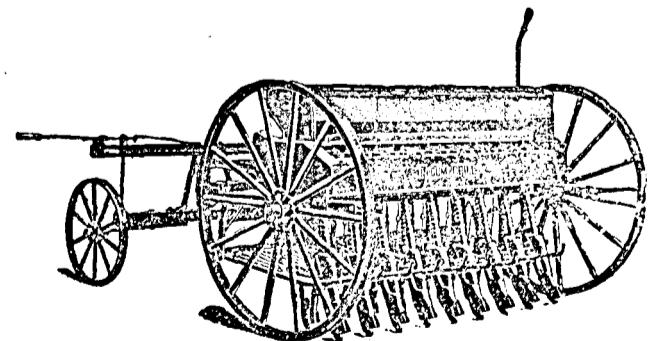

eredeti BÄCHER-féle

egy és többvasu acélekéinket és egyéb talajmivelő eszközeinket

1910

továbbá a

világhírű MELICHAR-féle

„UNICUM DRILL“ egyetemes sorvető-gépeinket
és műtrágyaszórógépeinket

A legújabb rendszerű „EISENSCHIMMEL“-féle különböző takarmányelőkészítő gépeket.

Eme tartalmas, sok újdonságot felmutató gyűjteményünk megtekintésére a nagyérdemű gazdaközönséget ezuttal is meghívjuk.

BÄCHER RUDOLF eke és talajművelő
eszközök gyára. **MELICHAR FERENC** vetőgép- és műtrágyaszóró-
gépek gyára

Magyarországi főraktára: **BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68.**